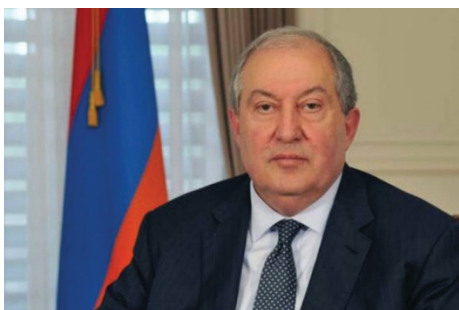

Հայկական Լուրեր

Արմէն Սարգսեան Հրաժարական Տուած Է ՀՀ Նախագահի Պաշտօնէն

Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Արմէն Սարգսեան հրաժարական տուած է իր պաշտօնէն: ՀՀ Նախագահի պաշտօնական կայքէջին մէջ տեղադրուած անոր յայտարարութեան մէջ կը կարդանք.

1990-ականներու սկիզբը աշխարհաքաղաքական մեծ փոփոխութիւններու հետեւանքով մեր ժողովուրդին

մեծագոյն հնարաւորութիւն ընձեռուեցաւ ստեղծելու իր անկախ պետութիւնը: Մեր առաքելութիւնը ոչ թէ մէկ դրօշակը ուրիշով մը փոխարինելն էր, այլ՝ կառուցել երկիր, որ դարեր անց վերստին պիտի ապահովէ հայերուն անվտանգութիւնը, յառաջընթացը եւ բարգաւաճումը:

Կ'ընդգծեմ անկախ պետութեան գոյութեան հիմնական իմաստը պատասխանատուութիւն ստանձնելու ու կրելու կարողութիւնն է, երբ մենք կը գիտակցինք, որ միայն մենք ենք, որպէս մէկ միասնական մարմին, սեփական յաղթանակներ կերտողը եւ սեփական պարտութիւններու մեղաւորը:

Նման պատմական հնարաւորութեամբ ոգեւորուած՝ ես, ինչպէս եւ իմ շատ հայրենակիցներ, Նուիրուեցայ այդ առաքելութեան: Տարբեր պատճառներով այս կամ այն փուլերու ընթացքին իմ մասնակցութեան աշխուժութիւնը կը փոխուէր, բայց ես չէի դադարէր հաւատալէ մեր վերջնական համագգային յաջողութեան: Եւ այդ էր Հայաստանի Նախագահի պաշտօնը զբաղցնելու առաջարկին համաձայնելու իմ գլխաւոր շարժառիթը:

Ընդունելով այդ կարեւոր որոշումը՝ ինձի եղած առաջարկէն, ըստ որուն՝ Նախագահական Նոր հիմնարկը պիտի ունենայ գործիքներ եւ հնարաւորութիւններ՝ ազդելու արտաքին քաղաքական եւ տնտեսական, ներդրումային քաղաքականութեան վրայ, Սփիւռքի հետ յարաբերութիւններու վրայ, ինչպէս նաեւ միջազգային ասպարեզի մէջ համագգային շահերը առաջ մղելու եւ Նոր գիտակրթական ու բարձր արհեստագիտական միջավայր ձեւաւորելու համար:

Որոշ ժամանակ անց տեղի ունեցան 2018թ. Ապրիլ-մայիսեան իրադարձութիւնները...

Կրնայ հարց ծագիլ՝ ինչո՞ւ ես հրաժարական չտուի այդ պահուն: Պատասխանը ակնյայտ է՝ այն պատասխանատուութեան պատճառով, որ ես վերցուցած էի վրաս՝ ստանձնելով Հանրապետութեան Նախագահի պաշտօնը: Ես պարտաւոր էի ընելու ինձմէ կախուած ամէն ինչ՝ բացառելու ներքին պառակտման յետագայ խորացումը, հնարաւոր բախումները, որոնք կրնային յանգեցնել չափազանց բացասական հետեւանքներու: Ես նաեւ կը ձգտէի իմ երկարամեայ աշխատանքին շնորհիւ ձեռք բերած հեղինակութիւնը, կապերը եւ իմ միջազգային քաղաքական ու տնտեսական ներուժը ծառայեցնել ուժեղ եւ կայուն պետականութեան կառուցման:

Կրկին կրնայ հարց յառաջանալ, թէ ինչո՞ւ Նախագահը չկրցաւ ազդել այն քաղաքական իրադարձութիւններուն վրայ, որոնք մեզի հասցուցին ներկայ համագգային ճգնաժամին: Պատճառը կրկին ակնյայտ է՝ համապատասխան գործիքներու պակասը, գործիքներ, որոնցմով ցանկացած պետական պաշտօնէյ կ'օժտէ բացառապէս մէկ փաստաթուղթ՝ Սահմանադրութիւնը: Նոյնիսկ գործող Հիմնական օրէնքին մէջ թաքնուած են մեր որոշ կարեւոր խնդիրներուն արմատները:

Մենք ունինք տարաբանական (paradoxical) իրավիճակ, երբ Նախագահը ստիպուած է պետականութեան երաշխաւոր ըլլալ՝ փաստացի չունենալով որեւէ իրական գործիք: Սահմանադրութիւնը նաեւ կ'ենթարէ մէկ հիմնարկի

Լիբանանեան Լուրեր

Մասնակից Պիտի Զըլլանք Լիբանանի Քաղաքական Կեանքին. Սաատ Հարիրի

Ինչպէս կը նախատեսուէր, Լիբանանի Նախկին վարչապետ Սաատ Հարիրի երէկ կարեւոր յայտարարութիւնով հանդէս եկաւ: Հարիրի մասնաւորապէս ըսաւ, որ այս փուլին ինք եւ իր ղեկավարած խումբը՝ «Ալ Մուսթաքպալ» հոսանքը, հեռու պիտի մնան Լիբանանի քաղաքական թատերաբեմէն:

Ան կոչ ուղեց իր համակիրներուն եւ կուսակիցներուն չմասնակցիլ յառաջիկային տեղի ունենալիք ընտրութեանց, նշելով նաեւ, որ ինք Նոյնպէս իր թեկնածութիւնը պիտի չդնէ:

Հարիրի խօսելով իր քաղաքական գործունեութեան մասին նշեց, որ ինք շնորհիւ բազում գոհողութիւններու կարողացաւ Լիբանանը հեռու պահել քաղաքացիական Նոր պատերազմէ, սակայն չկարողացաւ Լիբանանին եւ լիբանանցիներուն պարգեւել տնտեսապէս բարուք եւ բարօր կեանք մը:

Ան մանրամասնելով իր առած որոշումին հիմնական պատճառները նշեց, որ Լիբանանի մէջ իրանեան դերը, երկրին մէջ առկայ պառակտումը եւ պետական մարմիններու փտտած իրականութիւնը հիմնական պատճառներն են, որ զինք մղեցին այս ծանրակշիռ քայլն առնելու:

գերակայութիւն միւսի նկատմամբ, Սփիւռքի յայտնի մասնագետներու համար կը ստեղծէ խոչընդոտներ՝ պատմական Հայրենիքի պետական հիմնարկներու կառավարման մասնակցելու համար, եւ այլն:

Մենք խորհրդարանական հանրապետութիւն ենք ձեւով, բայց ոչ՝ բովանդակութեամբ: Իմ առաջարկին իմաստը եւ նպատակը եղած է ոչ թէ կառավարման մէկ ձեւէն միւսին (խորհրդարանականէն կիսանախագահականի կամ Նախագահականի) անցնիլ, այլ՝ զսպաւնելու եւ հակակշիռներու վրայ հիմնուած պետական համակարգ ստեղծելը: Առանց անոր դժուար է խօսիլ նշանակալից ձեռքբերումներու մասին, քանի որ յառաջընթացի եւ յաջողութեան հնարաւոր է հասնիլ միայն կանխատեսելի եւ ներդաշնակ համակարգի պայմաններուն մէջ: Ուրախ եմ, որ ստեղծուած է սահմանադրական փոփոխութիւններու յանձնաժողով, որուն համար շնորհակալութիւն կը յայտնեմ կառավարութեան: Ես յոյս ունիմ, որ, ի վերջոյ, սահմանադրական փոփոխութիւնները տեղի պիտի ունենան, եւ յաջորդ Նախագահն ու Նախագահական հիմնարկը պիտի կարենան աշխատիլ աւելի հաւասարակշիռուած եւ համակարգուած միջավայրի մէջ:

Շար. Էջ 08

«Արմէն Սարգսեանի Հրաժարականը Բաւարար Զէ». Վերնագիրը Կրող Յայտարարութեամբ, Հանդէս Եկաւ Ազատագրական Շարժումը

Յայտարարութիւնը կը նշէ. «2022թ. Յունուարի 23-ին ՀՀ Նախագահ Արմէն Սարգսեանը հրաժարական է ներկայացրել:

Ազատագրական շարժումը վերլուծելով Արմէն Սարգսեանի հրաժարականի թեքսթը և աշխարհաքաղաքական իրադարձութիւնները, գտնում է, որ Արմէն Սարգսեանի հրաժարականը թելադրուած չէր նրա սեփական կամքով:

Շար. Էջ 02

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Միաբանական Հաւաք Անթիլիասի Մայրավանքին Մէջ

Երկուշաբթի, 24 Յունուար 2022-ի երեկոյեան, Նախագահութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին, վանաբնակ միաբան հայրերու հաւաք տեղի ունեցաւ Անթիլիասի Մայրավանքի Վեհարանի դահլիճին մէջ:

Հաւաքի սկիզբը Նորին Սրբութիւնը յայտնեց «Սփիւռքի Տարի»-ին մասին կատարուելիք աշխատանքներուն ու զանոնք արժեւորելու անհրաժեշտութեան մասին: Այս ուղղութեամբ ան ընդգծեց հոգեմտաւոր առաքելութեան կենսունակութիւնը՝ յայտնելով, որ մեր առաքելութիւնը առաւել եւս պէտք է կեդրոնացնել Սփիւռքի վերակազմակերպման գործընթացին վրայ:

Այս առիթով Վեհափառ Հայրապետը անդրադարձ կատարեց 1 Յուլիս 2022-ին տեղի ունենալիք Միռոնօրիութեան եւ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովին: Ան ըսաւ, որ մեր Ս. Աթոռին ծառայական առաքելութեան մէջ իրենց իւրայատուկ տեղն ու դերը ունեցող յիշեալ եկեղեցական արարողութիւնն ու միաբանական համախմբումը իր թանկ պիտի հանդիսանան վերաժեւորելու մեր ծառայութիւնը եւ Նոր թափ տալու Սփիւռքի վերակազմակերպման աշխատանքներուն: Վեհափառ Հայրապետը այս առիթով յայտնեց, որ Նոր յանձնախումբեր պիտի յառաջանան, միաբան հայրերէ բաղկացած, որպէսզի առաւելագոյն չափով կազմակերպուին յիշեալ ծրագիրները իրականացնելու աշխատանքները:

Աւարտին, Հայրապետը կատարեց վանական կեանքի պաշտօններու Նոր Նշանակումներ: Գերշ. Տ. Կոմիտաս Արք. Օհանեան Նշանակուեցաւ Մայր Տաճարի լուսարարապետ, իսկ Գերշ. Տ. Մակար Եպս. Ազգարեան՝ Զրիստոնէական Դաստիարակութեան բաժանմունքի վարիչ:

Հուսկ, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Միաբանութեան գեղեցիկ սովորութեան համաձայն, միաբան հայրերը միահունչ կերպով երգեցին «Աշակերտք Զրիստոսի» շարականը՝ բարի երթ մաղթելով հովուական ծառայութեան մեկնելու պատրաստ երեք միաբան հայրերուն:

Հայկական Լուրեր

«Արմէն Սարգսեանի Հրաժարականը...

Սկիզբը Էջ 01

Արմէն Սարգսեանի հրաժարականի համար ձևական հիմք կարող էր ծառայել Նրա նկատմամբ յարուցուած քրեական գործը, հանրութեան մէջ ձևաւորուած հրաժարականի և դժգոհութեան տրամադրութիւնները:

Յիշեցնում ենք, որ դեռևս 2021թ. նոյեմբերի 27-ին Ազատագրական շարժումը ներկայացրել էր Արմէն Սարգսեանի և Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականների պահանջը:

ՀՀ Նախագահի պաշտօնը զբաղեցրած Արմէն Սարգսեանը, որը գործում էր 2018թ. փետրուարի Ազգային ժողովի կողմից տրուած մանդատով, բազմիցս դրսևորել էր անգործութիւն և չէր կանխել Սահմանադրութեան Նորմերի խախտումները: Աւելին, Արմէն Սարգսեանը լուր կերպով ստորագրում էր Նիկոլ Փաշինեանի կառավարութեան բոլոր օրէնսդրական գործողութիւնները (ակտերը), որոնք գրուած էին բացառապէս այս իշխանութեան կեանքը երկարացնելու և Հայաստանն ամբողջութեամբ գաղութացնելու համար:

Բոլոր դէպքերում ստեղծուած իրավիճակն անհանգստացնող է, քանի որ բացառուած չէ Արցախեան հիմնախնդրի սրացումը, միևնչեմ Հայաստանի

Պատմութեան Մէջ Այսօր

Չատիկ Խանգատեան

Չատիկ Խանգատեան (3 Ապրիլ 1886, Մանիսա - 25 Յունուար 1980, Փարիզ), ֆրանսահայ քարտեագետ:

Նախնական կրթութիւնը ծննդավայրին մէջ ստանալէ ետք կ'անցնի Չմիւռնիա, ուր իր ուսումը կը շարունակէ տեղւոյն Մետրոպէան Վարժարանին մէջ: 1903-ին կը մեկնի Ֆրանսա, ուր, Նախ կ'ընդունի Պրեսթի ծովային վարժարանը, եւ ապա կ'անցնի Փարիզ[1], ուր իր մասնագիտութեան գծով կը հետեւի Նաւագնացութեան բարձրագոյն եւ Ֆրանսայի ռազմածովային ուժերու գլխաւոր անձնակազմի կրթական հաստատութիւններու դասընթացներուն, ու կը վկայուի իբրեւ ճարտարագետ ջրագիտութեան, միաժամանակ ստանալով հրամանատարի կոչում: 1911-ին, թրքական կառավարութեան կողմէ կը հրաւիրուի Կ. Պոլիս, եւ պաշտօնի կը կոչուի Թուրքիոյ ռազմածովային ուժերու վարչութեան մէջ: Համաշխարհային Ա. Պատերազմի սկիզբին, պուլկար բարձրաստիճան սպաներու օգնութեամբ կ'ապաստանի Պուլկարիա: Չինադադարին կ'անցնի Սալոնիկ, ապա՝ Փարիզ, ուր 1919-ին կը մասնակցի հաշտութեան խորհրդաժողովի Նախապատրաստական աշխատանքներուն: Փարիզի մէջ, իր նախկին ուսուցիչներուն աջակցութեամբ ան լայն ասպարէզ կը գտնէ Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան մէջ, աշխատելով որպէս քարտեագետ: Ազգերու լիկային մէջ կը վարէ աշխարհագրագետ-քարտեագետի պաշտօնը: 1920-1930 թուականներուն, իր պատրաստութեամբ կը հրատա-

րակուին թուրքիոյ տնտեսական աշխարհագրութեան, Ալճերիոյ պատմական աշխարհագրութեան, Պաղեստինի տնտեսական աշխարհագրութեան եւ այլ ատլասներ: Համաշխարհային Բ. Պատերազմին տարիներու կը մասնակցի Ֆրանսայի դիմադրական շարժումներուն:

Հակառակ ասպարէզին պահանջած բազմազբաղ ժամանակացոյցին, Չատիկ Խանգատեան միևնչեւ իր յառաջացեալ տարիքը գործօն մասնակցութիւն կը բերէ Ֆրանսահայ ազգային եւ հասարակական կեանքին: Իր հիմնադրութենէն (1928) միևնչեւ 1952, ան կը վարէ Նաեւ Սեւրի Սամուէլ-Մուրատեան Վարժարանի քաղաքային տեսուչի պաշտօնը: Չատիկ Խանգատեան գլխաւոր նպաստը հայագիտութեան կը հանդիսանայ Պատմական Հայաստանի քարտեագրութեան մէջ ունեցած իր վաստակը: 1920-ին կը հրատարակէ 25 քարտեաներէ բաղկացած ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆՈՒԹԵԱՆ ԱՏԼԱՍը, իսկ 1960-ին՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԶԱՐՏԵՍԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՏԼԱՍը: 1967-ին ան կ'ընտրուի հայկական ՍՍ Հանրապետութեան գիտութիւններու Ակադեմիայի արտասահմանեան անդամ: Չատիկ Խանգատեան կը մահանայ 25 Յունուար 1980-ին:

կառավարութիւնը՝ Նիկոլ Փաշինեանի գլխաւորութեամբ, ի գործն չէ և չի ուզում զնալ վճռական հայանպաստ քայլերի:

Աշխարհաքաղաքական իրադարձութիւնները, այդ թուում Թուրքիայի և Ազրպէյճանի կողմից Ռուսաստանի Դաշնութեան շահերի դէմ արտայայտուելը, Հայաստանի իշխանութիւնների կողմից Թուրքիայի հետ սիրախաղերը հանգեցնելու են Նոր խնդիրների, որոնք Նիկոլ Փաշինեանի պաշտօնավարման դէպքում, կարող են տանել Նոր գործարքի՝ ի վնաս Հայաստանի: Ակնյայտ է, որ Նիկոլ Փաշինեանը փորձելու է Արմէն Սարգսեանին փոխարինել քաղաքական առարկայականութիւն (սուբյեկտայնութիւն) չունեցող այնպիսի անձով, որը կը շարունակի Նիկոլ Փաշինեանի թուրքասեր քաղաքականութիւնը: Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականի դէպքում, մեծ է լինելու հնարաւորութիւնը պետութեան արժանապատուութիւնը և կորուստները վերականգնելու համար:

Ստեղծուած իրավիճակում, Չինուած ուժերի հրամանատարութիւնը պէտք է առաւել զգօն լինի:

Ազատագրական շարժումը ողջունում է Արմէն Սարգսեանի հրաժարականը և պահանջում է Նիկոլ Փաշինեանից Նոյնպէս հրաժարական ներկայացնել:

ՈԱԿ-ի Համադրուած Մամուլ

Ի՞նչ Սխալներ Գործեցինք Որ Հոս Զասանք

ԶԱՒԷՆ Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Ի՞նչ սխալներ գործեցինք որ հոս հասանք: Որո՞նք էին՝ հիմնական այն սխալները, որոնց պատճառաւ մեր հազարամեայ հողերէն՝ բռնիօրէն տարագրուեցանք՝ չարչարուեցանք՝ ջարդուեցանք՝ ցեղասպանութեան ենթարկուեցանք՝ տառապեցանք՝ կրկին անգամ պարտութեան մատնուեցանք: Որովհետեւ մեր հարազատ հողերուն վրայ չկրցանք բազմանալ՝ եւ որպէս «ՄԵԿ ՄԻԱՑԵԱԼ, ՄԵԿ ԺՈՂՈՎՈՒՐ» մէկ ոյժ՝ մենք մեզ չկրցանք պարտադրել մեր շրջապատին, եւ միջազգային հասարակութեան:

Այո, որպէս հաւաքականութիւն՝ որպէս մէկ միաւոր՝ մէկ ժողովուրդ՝ բազմաթիւ սխալներ գործեցինք եւ կը գործենք տակաւին, անլի քան հարիւր տարիներէ ի վեր որ հոս հասանք, եւ կը շարունակենք նաեւ մինչեւ այսօր մեր այդ սխալները գործելու ընթացքը:

Անլի քան վեց հազար տարիներէ ի վեր՝ Հայաստան մը ունէինք, կորսնցուցինք՝ եւ անոր հետ կորսնցուցինք հազարամեակներու մեր հողերը, մեր մշակոյթը՝ մեր քաղաքակրթութիւնը՝ մեր հազարաւոր ճարտարապետական կոթողները՝ մեր հազարաւոր մագաղաթայ մատենաները եւ միլիոններով մեր ժողովուրդը դարեր շարունակ ցեղասպանութեան ենթարկուեցաւ, եւ այսօր տակաւին կը շարունակենք յամառիլ՝ եւ կը գործենք նոյն սխալները, որպէսզի վերջին 26 տարիներու ընթացքին՝ իշխանութեան վրայ եղող պատեհապաշտ եւ կեղծ հայրենասէրներուն պատճառաւ կորսնցուցինք, հրաշքով փրկուած ափ մը Հայաստանը՝ որ ժառանգեցինք՝ այսպէս կոչուած «Komunist»ներ հայերէ:

Հազարաւոր տարիներ առաջ՝ պատմութեան ընթացքին մեզի հետ գոյութիւն ունէին հին Սումերները՝ հին Աքքատները՝ հին Բաբելոնացիները՝ հին Գիլտէմները՝ հին Ասորիները՝ հին Արամիները, ասոնք բոլորը գացին անհետացան, որովհետեւ ձուլուեցան՝ ջարդուեցան եւ մնացորդացը մինչեւ այսօր կը ջարդուին «ISIS»ին կողմէ, եւ այսօր այդ ժողովուրդները պատմութեան անցած են եւ չկան:

Անլի ուշ՝ այդ ժողովուրդներուն հայրենի հողերուն տիրեցին քիւրտերը, որոնք կրցան գոյատեւել՝ որովհետեւ իսլամական կրօնը ընդունեցին եւ բազմացան ու միլիոններու հասան, եւ իրենց կարգին նմանապէս՝ տեղացի հին ժողովուրդները ջարդեցին եւ տիրացան անոնց հողերուն՝ ստացուածքներուն, եւ կողոպտեցին ամէն ինչ, եւ բռնի պարտադրեցին իրենց կրօնը շատերուն, եւ այդ հին ժողովուրդները անհետացան:

Բայց քիւրտերը իրենք՝ որովհետեւ գործիք դարձած էին թուրքերուն ձեռքը դարերով, այսօր թուրքերը կը փորձեն ջարդել զիրենք՝ որովհետեւ քիւրտերը կ'ուզեն իրենց բնակած հողերուն վրայ պետութիւն ստեղծել: Որոշապէս մաս մը՝ հիւսիսային Իրաքի մէջ կրցան ստեղծել կիսանկախ պետութիւն մը, եւ այսօր կը փորձեն քիւրտերը պետութիւն ստեղծել նաեւ՝ ուրիշներուն հողերուն վրայ:

Պատմական այս դաժան ու դառն ողբերգութիւնները պատահեցան արեւմուտքի աչքերուն եւ հսկողութեան տակ, Franciscos Պապը՝ շատ ուշ այցելեց Միջին Արեւելք՝ այս պարագային Պաղտատ, Ուրբաթ 6 Մարտ 2021ին, որպէսզի ի՞նչ փրկէ՝ ո՞ր մնացած քրիստոնէաները: Հոն ուր որ Աքրահամեան պաշտամունք կատարեց Պապը՝ Սումերական պատմական հին «Ուր» քաղաքին մէջ՝ միայն մէկ քրիստոնէայ ընտանիք մնացած է՝ որ ներկայ գտնուեցաւ այդ օրուայ պաշտամունքին:

Պէյրուսի «Էլմէեթիկ» հեռատեսիլի կայքին լրագրող «Էմմետ Էլտրզի»ին՝ իր 7 Մարտի յօդուածին մէջ կը գրէ՝ մինչեւ 1990 ական թուականները՝ Իրաքի մէջ կ'ապրէին երկու միլիոն 600 հազար «2,6» միլիոն քրիստոնէաներ, այսօր եւ մասնաւոր 2010ին՝ երբ Սուրբ Փրկիչ եկեղեցին պայթեցուցին եւ ատկէ վերջ այսօր 30-50 հազար քրիստոնէաներ գոյութիւն ունին կամ չունին՝ իրենք եւս չեն գիտեր:

Պէյրուսի արաբական թերթերուն մէջ՝ Պապի այցելութեան առթիւ՝ տասնեակ յօդուածներ լոյս տեսան, Միջին Արեւելքի քրիստոնէաներուն մասին, եւ մասնաւոր լրագրուի «Տիկ. Լէյլե Նիքոլա» շատ հետաքրքրական կարծիքներ յայտնեց այս սիւթին կապակցութեան հետ:

Ի՞նչ ողբերգութիւններ եւ ինչ կորուստ մարդկութեան համար՝ ինչպէս նաեւ այդ հնամեայ ազգութիւններուն համար, որոնք մարդկութեան նուիրած են գիտութիւն եւ մշակոյթ, եւ այս բոլորը պատահեցաւ՝ արեւմուտքի աչքերուն առջեւ՝ ինչպէս նաեւ իրենց ներկայութեամբ եւ հսկողութեամբ:

Որովհետեւ 1936ին Ասորիները Իրաքի մէջ՝ յեղափոխութիւն հռչակեցին անպայման դրողովութեամբ Անգլիոյ, եւ այն ատեն Ասորիները հաւանաբար պետք է իրենց բնակչութեան թիւը հասներ չորս (4) միլիոնի, բայց այն ատեն ալ, արաբները՝ քիւրտերու եւ անգլիացիներու կողմէ ջարդերու ենթարկուեցան եւ յեղափոխութիւնը խեղդուեցաւ, եւ այսօր միայն 30 հազար կրնան հաշուելիլ՝ եթէ այդ թիւը բռնեն:

Որպէսզի նոյն այդ ողբերգութիւնը եւ ճակատագիրը չկրկնուի մեր գլխուն 21րդ դարուն՝ մեր գոյութեան ճանապարհին, եկէք խորհրդածենք եւ նոյն այդ սխալները չգործենք՝ որ գործեցինք վերջին հարիւր տարիներուն: Սխալներ գործած ենք՝ որպէս ազգութիւն՝ նոյնիսկ հայոց ցեղասպանութենէն առաջ եւ որպէս առաջին պետութիւն՝ Սարտարապատի փառաւոր յաղթանակէն ետք, նմանապէս սխալներ գործեցինք եւ մասնաւոր անկախութենէն ետք՝ ոչ թէ սխալներ՝ այլ ոճիրներ գործեցինք մեր ազգային՝ ցեղային գոյութեան հանդէպ, եւ ամէն մէկ հայ՝ որ ինքզինքը հայ կ'զգայ, պետք է իր վրայ այդ պատասխանատուութիւնը՝ եւ պարտականութիւնը զգայ սրբագրելու:

Բայց, ի՞նչ սխալներ գործեցինք: Սխալները սկսանք գործել՝ երբ Օսմանեան կայսրութեան Յուլիս 1908ի պետական հարուածին յաջորդող հայաջինջ դէպքերէն առաջ: Փետրուար 1902ի Փարիզի մէջ գումարուած «Օսմանցի ազատականներ» համաժողովին՝ Հ.Յ.Ղաշնակցութեան մասնակցելէն ետք, նոյնիսկ գործակցեցանք թուրքերուն հետ «Հայոց Ցեղասպանութենէն» երեք տարիներ ետք, եւ շարունակուեցաւ այս գործակցութիւնը՝ «Յուլիանէս Բաշազունիի Պուրքեշի» Ելոյթէն ետք՝ Ապրիլ 1923ին, երբ տեղի ունեցաւ՝ Հայ Ցեղափոխական Ղաշնակցութեան արտասահմանեան մարմիններու խորհրդածողովը, ուր Յուլիանէս Բաշազունիին՝ Ապրիլամսուն ընթացքներով իր զեկոյցը կը ներկայացնէ սոյն ժողովին իր խորհրդածութիւնները կուսակցութեան կատարած գործունեութեան մասին, որ կը կրէ վերնագիր ունենալով՝

«Հ.Յ.ՂԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԵԼԻԹ ՉՈՒՆԻ ԱՅԼԵԲՍ»,

որ որպէս գիրք հրատարակուած է Վիեննա, 1923ին, Միսիթարեաններու տպարանը: Թուրքերուն հետ համագործակցութեան մասին, մեր հիմնական աղբիւրը եղած է «Մուշեղ Արք. Սերոբեան»ի «Հայկական Մղձաւանքը» գիրքը, որ հրատարակուած է «Պոսթոն»ի մէջ 1916ին տպարան Ազգի մէջ: Ամբողջ գիրքը՝ խիստ հետաքրքրական է ուսումնասիրութիւններով եւ իր տեղեկագրական՝ քննական՝ փաստագրական վերլուծումներով, բայց կ'ուզենք յարգելի ընթերցողներուն ուշադրութեան յանձնել՝ ընդհանուր գլխիներու ցանկէն երեք վերնագիրներ, առաջինը էջ 12-17ը որ կը կրէ «Իթթիհատ եւ իր կազմութիւնը» վերնագիրը, եւ երկրորդը էջ 41-73 որ կը կրէ «Արիւնի ճամբուն վրայ» եւ երրորդը էջ 76-104, որ կը կրէ «Իթթիհատ-Ղաշնակցական եղբայրակցութիւնը՝ Օսմանեան Սահմանադրութենէն Առաջ» վերնագիրը, կ'արժէ այս գիրքը կարգալ իմանալու համար մանրամասնօրէն՝ այդ թուականներուն պատահած պատմական եղելութիւնները: Սարտարապատի հերոսամարտէն երեք տարիներ ետք, եւ Հայոց Ցեղասպանութենէն հինգ տարիներ ետք, հակառակ անոր որ՝ կորսնցուցինք հազարամեակներու մեր հողերը՝ եւ միլիարներով վնասներ կրեցինք, կրկին անգամ փորձեցինք թուրանական թուրքերուն հետ գործակցիլ:

Հայաստանը խաղաղօրէն փոխանցուեցաւ բոլշեւիկներուն՝ 29 Նոյեմբեր 1920ին: Նոյն ժամանակաշրջանին, Երեւան Հայաստանի Հանրապետութեան լիազօր ներկայացուցիչները կը բանակցէին Կիւմրիի-Ալեքսանտրոպոլի մէջ՝ 20 Յուլիսէն սկսեալ՝ գլխաւորութեամբ Ալեքսանդր Խաչատրեանի եւ թուրքական մեծ ազգային ժողովի հաշտարար պատուիրակութիւնը զիսաւորող Գիազիմ Գարաբեքիրը, որոնք միասնաբար Դեկտեմբեր 2էն դէպի 3 Դեկտեմբերի երկարող առաւօտեան ժամը 2ին, կը ստորագրեն Ալեքսանդրապոլի տիրահռչակ դաշինքը, որ կ'ընդգրկէ՝ կը բովանդակէր «ՄԻԱՅՆ» Երեւանի նահանգը՝ եւ ինչ ստրկացուցիչ պայմաններով:

Կարօ Սասունի կը վկայէ իր «Փետրուարեան Ապստամբութիւնը» գիրքին մէջ գրելով՝ «իշխանութիւնը պետք է խաղաղ կերպով յանձնուի բոլշեւիկներին», այս վկայութիւնը առած ենք Շահան Նաթալիի «Վերստին Յաւելուած», «Պաշտօնական վաւերագրերու» գիրքին էջ 98էն, որ տպուած է Պոսթոն 1955ին՝ տպարան Պայքարին մէջ: Գիրքը ամբողջութեամբ պաշտօնական վաւերագրերու եւ վկայութիւններու հաւաքածոյ մըն է, ուր միայն դաշնակցական ղեկավարներու եւ մտաւորականներու վաւերագրական վկայութիւններն են:

Ինչպէս յիշեցինք վերը՝ որ առաջին հանրապետութեան կառավարութիւնը՝ խաղաղօրէն կը փոխանցէ պետութիւնը բոլշեւիկեան կառավարութեան, եւ երկու ու կէս ամիս չանցած, նախակազմակերպուած 13 Փետրուար 1921ին կը սկսին Փետրուարեան խռովութիւնները:

Սփիւռքի Տարի

«Սփիւռքի Վերակազմակերպումը Անյետաձգելի Հրամայական Է»

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Կաթողիկոս

Հարցազրոյց՝ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին հետ

Սփիւռքի մասին խօսիլը այսօր տարօրինակ երեւոյթ մը չէ, այլ՝ բնական, որովհետեւ Սփիւռքը տազնապի մէջ է: Ինչո՞ւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը 2022-ն «Սփիւռքի Տարի» հռչակեց: Նման հռչակում կատարելու համար, վստահաբար եւ բնականաբար, Վեհափառ Հայրապետը լուրջ պատճառներ ունէր: Նորին Սրբութեան բնորոշումով, Սփիւռքը սկսած է ծաւալիլ ու տարածուիլ: Հայութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը Սփիւռքի մէջ է: Սփիւռքը սկսած է մաշիլ ու գունաթափիլ: Սփիւռքը սկսած է անտարբեր ըլլալ ինքն իր նկատմամբ, յուսախաբ՝ Հայաստանի նկատմամբ, յատկապէս Արցախի պատերազմէն ետք: Երիտասարդութիւնը սկսած է հեռանալ մեր հաւաքական կեանքէն ու կառոյցներէն: Օտարին ներկայութիւնը հայ կեանքին մէջ սկսած է դառնալ զգալի: Այս բոլոր մտահոգութիւններուն եւ Սփիւռքին դիմագրաւած դժուարութիւններուն մասին Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետը անդրադարձաւ Ազգակ - Արարատ- Չարթօնք օրաթերթերուն եւ Կաթողիկոսարանի Cilicia TV-ին հետ ունեցած հարցազրոյցով մը:

զանազան բնագաւառներէ ներս: Մեր Սուրբ Աթոռին առաքելութեան մէջ կարեւոր դերակատարութիւն ունեցող միաբանութեան անդամները, Կաթողիկոսարանէն ներս թէ թեմերուն մէջ, իրենց ծառայութիւնը նուիրումով շարունակեցին: Ժողովական կեանքը ընդհանրապէս առցանց անընդմիջաբար շարունակուեցաւ, ինչպէս նաեւ՝ Կաթողիկոսարան-թեմ յարաբերութիւնները: Ներկայ տարուան համար նախատեսած ենք հետեւեալ կարեւոր ծրագիրները.- Արցախի նուիրում գիտաժողով (9-10 Փետրուար), Միւռնոսիոնէք (1 Յուլիս), Միաբանական Ընդհանուր Ժողով (4-5 Յուլիս), Ազգային Ընդհ. Ժողով (7-9 Դեկտեմբեր): Ասոնց առընթեր, ներկայ տարուան Կաթողիկոսութեան առաքելութեան կիզակետը պիտի դառնայ 2022-ն «Սփիւռքի Տարի» հռչակումը: Այս օրերուն զանազան առիթներով շեշտեցինք, թէ Սփիւռքի վերակազմակերպումը դարձած է անյետաձգելի անհրաժեշտութիւն: Սփիւռքը չի կրնար այլեւս հինգած կառոյցներով, օրակարգերով ու մտածողութեամբ իր կեանքը շարունակել ներկայ համաշխարհայնացած աշխարհին մէջ: Թէ՛ անտարբերութիւնը եւ թէ՛ գոհունակութիւնը Սփիւռքի ներկայ վիճակին նկատմամբ նոյնքան վստասբեր են: Վերանորոգումը կը սկսի երբ ընդունինք մեր թերութիւնը եւ ըլլանք դժգոհ Նախ մեր անձերուն, մեր պարտականութիւններուն եւ ապա մեր շրջապատին նկատմամբ: Սփիւռքի վերակազմակերպումը հաւաքական համոզում, ճիգ ու տեսլական կ'ենթադրէ: Այս գործընթացին պէտք է մասնակից դառնան եկեղեցիէն սկսեալ մեր բոլոր կառոյցները, մտաւորականները ու մասնաւորաբար երիտասարդները: Իւրաքանչիւրը ընելիք եւ ընելիք պէտք է ունենայ՝ իրատես ոգիով ու գործնական մօտեցումով: Հռչակագրին առընթեր, նաեւ ընդհանուր ուղեգիծ մը դրկած ենք թեմերուն, որպէսզի կարելի ըլլայ գործնապէս արժեւորել «Սփիւռքի Տարի»-ն՝ իր առաջադրանքներով ու մարտահրաւերներով: Մի քանի օրեր առաջ, Կաթողիկոսարան հրաւիրեցինք շուրջ վաթսուն լիբանանահայ մտաւորականներ եւ ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը ունեցանք «Սփիւռքի Տարի»-ին առնչուած նիւթերու ու մտահոգութիւններու շուրջ: Անհրաժեշտ է որ նման հանդիպումներ տեղի ունենան բոլոր գաղութներէն ներս եւ անոնց յաջորդէ անելի խորքային ու մասնագիտական մօտեցումով հաւաքներ մեր կեանքի զանազան բնագաւառներուն առնչուած: Մթնոլորտի պատրաստութիւնը ու խորհրդակցութիւնը, տեսակետներու ու մօտեցումներու փոխանակումը էական են վերանորոգման ու վերակազմակերպման գործնական քայլերու դիմելէ առաջ:

1) Վեհափառ Տէր, նախ ինչպէ՞ս կ'արժեւորէք 2021 տարին:

Աշխարհի ժամանակակից պատմութեան մէջ անցնող տարին բնորոշուեցաւ զանազան տագնապներով: Հայաստանի ակնարկով յիշենք գլխաւոր մարզերը միայն.- **Քաղաքական** իմաստով, հետզհետէ խորացող դիւանագիտական լարուածութիւնը գերպետութիւններուն միջեւ, Ուքրաինայի հարցը, Հիւսիսային Զորեայի ակոյծ խնդիրը, Իրանի Իսլամական Հանրապետութեան եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ հիւլէական հարցին շուրջ տեղի ունեցող բանակցութիւնները կրնան աշխարհը առաջնորդել պաղ-պատերազմի եւ նոյնիսկ անսխալատեսելի վտանգներու: **Կենսոլորտի** տագնապը կը շարունակէ մնալ անելի քան հրատապ՝ հակառակ պետութիւններու կողմէ կատարուած յանձնարարութիւններուն: **Համաճարակի** նոր ալիքները կը շարունակեն աներ գործել աշխարհի բոլոր կողմերը, հակառակ Նախագրու-շական ազդու միջոցներու կիրառման: **Հայաստանը** տակաւին կ'ապրի յետպատերազմեան անորոշ եւ վտանգներով յի վիճակի մէջ: Արդարեւ, այսպէս կոչուած միջանցքներու ու սահմանագծումներու խնդիրը եւ յատկապէս Արցախի ապագան լուրջ մարտահրաւերներու դիմաց դրած է Հայաստանը: Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութեանց հարցը նոր հարցականներ կրնայ ստեղծել Հայաստանի ու ողջ հայութեան համար: Անորոշութեան այս խորքին վրայ ներ-Հայաստանեան լարուածութիւնը անելի կը բարդացնէ Հայաստանին դիմագրաւած ծանր դժուարութիւնները: Բնականաբար, յիշեալ հարցերը համահայկական բնոյթ ունին եւ խորապէս կը մտահոգեն նաեւ Սփիւռքը: **Լիբանանի** ներքին տագնապը կը շարունակուի առաւել թափով: Յատկապէս ընկերատնտեսական տագնապը դարձած է անհանդուրժելի եւ զայն լուծելու եւ նոյնիսկ մեղմացնելու ճիգերը, փաստօրէն, բացակայ են: Արդարեւ, աշխարհին մէջ խաղաղութեան հաստատումը մարդութեան երազը եղած է միշտ: Մնայուն, իրաւ ու ամբողջական խաղաղութիւն կը հաստատուի արդարութեան, փոխադարձ հասկացողութեան, համագործակցութեան ու խաղաղ գոյակցութեան սկզբունքներու վրայ: Այս գծով էական է կրօններու դերը: Կ'աղօթենք, որ Աստուծոյ օրհնութեամբ Նոր Տարին դառնայ աշխարհը խաղաղութեան առաջնորդող տարի:

2) Կաթողիկոսութեան առաքելութիւնը համասփիւռքեան է, սակայն Կաթողիկոսարանը Լիբանանի մէջ հաստատուած ըլլալով, վստահաբար երկրէն ներս ստեղծուած տագնապը նաեւ իր բացասական ազդեցութիւնը ունեցաւ Կաթողիկոսութեան գործունէութեան վրայ:

Բնականաբար Կաթողիկոսարանին գործունէութիւնը եւս դիմագրաւեց բազմաթիւ դժուարութիւններ, յատկապէս տնտեսական մարզէն ներս՝ համաճարակի ստեղծած դժուար պայմաններուն, Լիբանանի դրամատուներու գործունէութեան խանգարումին եւ լիբանանեան թղթակցի ահաւոր անկումին հետեւանքով: Սակայն թէ՛ Կաթողիկոսարանի ներքին աշխատանքները իրենց բնականոն ընթացքը շարունակեցին եւ թէ՛ Կաթողիկոսութեան առաքելութիւնը վերանորոգ շեշտով շարունակուեցաւ՝

3) Վեհափառ Տէր, ինչպէս գիտեք, Լիբանանը շատ կենսական միջավայր հանդիսացած է եւ ներկայացուցած կեդրոնական հանգամանք՝ համասփիւռքեան առումով: Լիբանանահայ համայնքը բոլոր առումներով, հակառակ իր դիմագրաւած ծանրագոյն փորձութիւններուն, միշտ աջակցողի, հասնողի, կենսատու գաղութի գործառնայն իրականացուցած է: Այսօր, սակայն, լիբանանահայը ի՞նչ կարիքը ունի իր սփիւռքահայ հայրենակիցներու օգնութեան: Մեծի Տանն Կիլիկոյ Կաթողիկոսութիւնը մեծագումար օժանդակութիւններ կը տրամադրէ՝ սնունդի, ընկերային աջակցութիւններու, նիւթական յատկացումներու եւ հիւանդանոցային բուժման: Կը խնդրենք, որ այս մասին անդրադառնաք ընդհանուր գիծերը ընդգծելով:

Շուրջ երկու տարիէ ի վեր Լիբանանը ընկղմած է խոր տագնապի անդունդին մէջ: Տագնապ մը, զոր ժողովուրդը ամէն վայրկեան կ'ապրի: Տագնապ մը, որուն հետեւանքները կրնան ըլլալ աննախատեսելի՝ ներքին ու արտաքին իմաստով: Այս մասին լայնօրէն անդրադարձած ենք Վատիկանի մէջ հոգեւոր պետերու ժողովին, Ֆրանսիս Պապին ներկայութեան, վերջերս Լիբանան ժամանած Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Ընդհանուր Զարտուղարին, ինչպէս նաեւ զանազան հրապարակային առիթներով: Այստեղ կ'ուզենք հակիրճ կերպով անդրադառնալ կարգ մը հիմնական կետերու.- ա) Լիբանանի ներկայ տագնապին ստեղծման պատասխանատուները առաւելաբար պետական վարչամեքենայի վերնախաւի պատասխանատուներն են, որոնք վերջին երեսուն տարիներուն իրենց անփոյթ, անձնակեդրոն եւ ոչ-համարատու գործունէութեամբ երկիրը փտածութեան ու անխիշաստութեան տիրովին մէջ խռնեցին:

բ) Ներկայ տագնապը կը ստիպէ, որ երկրին պետական-քաղաքական կառոյցէն, ինչպէս նաեւ զանազան մարզերէն ու կառոյցներէն ներս հիմնական բարեկարգութիւններ կատարուին, բնականաբար պահելով համայնքային դրոյթիւնը:

Սփիւռքի Տարի

«Սփիւռքի Վերակազմակերպումը...

Սփիւռք էջ 04

Սա թե՛ ժողովուրդին եւ թե՛ միջազգային համայնքին սպա-սումս է եւ երկիրը տազնապէն դուրս բերելու կարեւոր միջոցներէն մէկը: Գ) Լիբանանի հայ համայնքը երկրին պետական համակարգին մաս կը կազմէ՝ իր պարտաւորութիւններով ու իրաւունքներով: Երկրէն ներս տեղի ունեցող զարգացումներու լոյսին տակ անհրաժեշտ է որ համայնքի զաւակները համախմբուին մեր կառոյցներուն շուրջ, մասնակից դառնան մեր հաւաքական կեանքին եւ մեր քաղաքական ու համայնքային պատասխանատուները աջալուրջ ըլլան, որպէսզի կարելի ըլլայ պաշտպանել մեր իրաւունքները, որպէս Լիբանանի եօթը գլխաւոր համայնքներէն մէկը: Դ) Ինչպէս բոլոր համայնքները, նաեւ մեր համայնքի զաւակները կը դիմագրաւեն ընկերատնտեսական ծանր դժուարութիւններ: Անսխալեցող սղաճը, լիբանանեան թղթակիցին ահաւոր անկումը, անգործութիւնը, դեղորայքի պակասը եւ այլ բազմաթիւ դժուարութիւններ կը շարունակեն իրենց անմիջական անդրադարձը ունենալ ժողովուրդի առօրեայ կեանքին վրայ: Մեր կարելիութեան սահմաններէն ներս օգնեցինք մեր կառոյցներուն եւ ընտանիքներուն եւ տակաւին պիտի շարունակենք: Սա մեր եկեղեցւոյ ծառայական կոչումին մաս կը կազմէ: Այս ծիրէն ներս մեզի օգնեցին մեր թեմերը՝ յատկապէս Զիւսիսային Ամերիկայի թեմերը եւ նաեւ անհատ ազգայիններ: Յայտնենք նաեւ, որ մեր կառոյցները եւս իրենց առաւելագոյնը կատարեցին օգտակար ըլլալու մեր զաւակներուն: Բարձր կը գնահատենք բոլորին կատարած գործը: Այս առիթով կ'ուզենք յատուկ կերպով յիշել Զովիցերիայէն ազգային բարերար Տէր եւ Տիկին Ալեքքօ Պէգիբեանը: Այս գոյգին կողմէ կատարուող օժանդակութիւնը, մասնաւորաբար մարդասիրական ու առողջապահական բնագաւառներէն ներս, արժանի է մեր բոլորի բարձր գնահատանքին ու խոր յարգանքին:

4) Վեհափառ Տէր, Դուք 2022 տարին հռչակեցիք «Սփիւռքի Տարի»: Ինչպէ՞ս կը բացատրէք այս հրամայականը, «Սփիւռքի Տարի» յայտարարելու այս անհրաժեշտութիւնը:

Հայաստան-Սփիւռք վերջին խորհրդագծողովին (Երեւան, 18-20 Սեպտեմբեր 2017), Մեր խօսքին մէջ յատուկ կարեւորութեամբ շեշտեցինք, թէ «Հայաստանը կը պարպուի եւ Սփիւռքը կը մաշի»: Սա փաստացի իրողութիւն մըն էր եւ է այսօր՝ անելիով: Իրաւունք չունինք այս տխուր ու վտանգալից իրողութեան դիմաց լուռ մնալ: Արտագաղթը Հայաստանէն դժբախտաբար մնայուն ընթացք է, առաւել կամ նուազ չափով. նոյնպէս՝ Սփիւռքին հայրեն գունաթափումը ու մաշումը: Երբ փորձենք խորաբա- փանց ակնարկ մը նետել գաղութներու ներքին կեանքի հոլովոյթին, յստակօրէն կը տեսնենք նահանջի ու մաշումի նշանները: Հետեւաբար, Սփիւռքի վերակազմակերպումը անյետաձգելի հրամայական է: Վերակազմակերպում ըսելով էապէս կը հասկնանք ներկայ կացութեան արժեւորում, Սփիւռքը դիմագրաւող մտահոգութիւններու, դժուարու- թիւններու ու մարտահրաւերներու քննարկում, առաջնահերթութիւններու ճշդում, կառոյցներու կեանքին ու գործունեութեան վերատեսութիւն եւ ապա վերականգնումի, վերանորոգումի ու վերակազմակերպումի գործընթացի ճշդում: Բնականաբար, սա դիւրին ծրագիր մը չէ եւ ոչ ալ կարճ ժամա- նակամիջոցի ընթացքին իրագործելի աշխատանք. այլ՝ համապարփակ ու իրապաշտ մօտեցումով ծրագրուելիք ու հանգրուանային կերպով գործադրե- լի երկարատեւ գործընթաց:

5) Սուրբ Ծննդեան Պատարագի 2եր պատգամին մէջ յայտարարեցիք, որ Սփիւռքի իրավիճակը քառսային է: Երեւանի մէջ, 2017-ի համա- հայկական համագումարին բնութագրելով Սփիւռքի կացութիւնը, ահազանգ հնչեցուցիք «Սփիւռքը կը մաշի»: «Յո՞րթաս Սփիւռք» հարցադրումը կարծեք այժմեական հնչեղութիւն ստացած է: «Սփիւռքի Տարի» յայտարարելով ի՞նչ աշխատանքային հիմնական ուղղու- թիւններ կը թելադրէք:

Ինչպէս քիչ առաջ շեշտեցինք, Սփիւռքի վերակազմակերպումը այլեւս դարձած է անխուսափելի: Անցնող տարուան ընթացքին, այս գծով յօդուած- ներ գրուեցան, արտայայտութիւններ կատարուեցան, նշումներ եղան: Հետեւաբար, «Սփիւռքի Տարի» հռչակումը պարագայական երեւոյթ մը չէ. ան մէկ կողմէն ներկայ իրողութեան նկատմամբ գործնական քայլ մըն է եւ միւս կողմէ՝ մտաւորականներու ու ղեկավարներուն կողմէ այս ուղղութեամբ արտայայտուած մտահոգութիւններուն եւ սպասումներուն ընդառաջումը: Սփիւռքի վերակազմակերպման գծով մեր մօտեցումը զգացական, միակողմանի ու ինքնանպատակ պէտք չէ ըլլայ: Կ'ուզենք կարեւորութեամբ

ընդգծել այս երեք բառերը.- Հարկ է ըլլալ ոչ-զգացական, որովհետեւ ինչպէս նշեցինք, Սփիւռքը փաստօրէն նահանջի մէջ է: Անհրաժեշտ է իրապաշտ եւ համապատասխան մօտեցում ճշդել ներկայ կացութեան նկատմամբ: Հարկ է ըլլալ ոչ-միակողմանի, որովհետեւ Սփիւռքը համահայկական կեանքէն կտրուած ու լուսանցքայնացած իրականութիւն մը չէ, այլ անբակտելի մասը՝ մէկ ու ամբողջական հայութեան: Հետեւաբար, մեր արժեւորումները, վերլուծումները ու առնելիք քայլերը պէտք է համահայկական շրջագծէն ներս կատարուին: Վերջապէս, հարկ է ըլլալ ոչ-ինքնանպատակ, որովհետեւ Սփիւռքի վերակազմակերպումը պէտք է կատարուի ի խնդիր Հայաստանի ու Արցախի հզօրացման: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք եռամիութիւնը լոզունք չէ, պէտք չէ դառնայ, այլ մեր ազգի գաղափարախօսութեան խորքը, հենքը եւ նպատակը: Հզօր, կազմակերպ ու կենսունակ Սփիւռք կ'ենթադրէ նոյնպէս հզօր, կազմակերպ ու կենսունակ Հայաստան եւ Արցախ: «Սփիւռքի Տարի» հռչակագրին մէջ ընդհանուր գծերով պարզած ենք այն հիմնական կետերը, մարզերը ու երեւոյթները, որոնք կը կարօտին լուրջ քննարկման: Օրինակ, արեւմտահայերէնի նահանջը, համայնքային կառոյցներու գործու- նելութեան օրակարգերու ու կանոնադրութեան վերանայումը, երիտա- սարդներուն ու երիտասարդուհիներուն գործօժ մասնակցութիւնը հայ կեանքին մէջ, մեր ներուժին ճիշդ ու ամբողջական օգտագործումը, ներ- գաղութային եւ համա-սփիւռքեան գործակցութեան ամրապնդումը եւ գործունեութեան ներդաշնակումը եւ այլ նմանօրինակ հիմնական հարցեր: Այս աշխատանքը անհրաժեշտ է որ ըլլայ հաւաքական կերպով ու մասնագիտական մօտեցումով եւ նկատի ունենալով ներկայ աշխարհի յարափոփոխ պայմանները, նոր իրականութիւնները, ինչպէս նաեւ գաղութներու ներքին դրուածքն ու շրջապատը: Կը խօսինք բազմաարած ու բազմերես աշխատանքի մասին, որուն մասնակից պէտք է ըլլան բոլոր կառոյցները, պատասխանատուները եւ յատկապէս մեր երիտասարդ- երիտասարդուհիները, որոնք կոչուած են նոր շունչ տալու շնչասպառ ըլլալու վտանգին ենթակայ մեր կառոյցներուն եւ նոր արիւն ներարկելու լծացման վտանգին ենթակայ մեր գաղութներուն: Այս հաստատումները թերեւս ոմանց ականջին տարօրինակ թուին, սակայն կատարուած նշումները դժբախտա- բար իրականութեան կը համապատասխանեն: Հետեւաբար, եկեղեցիէն սկսեալ մինչեւ մեր բոլոր կառոյցները քաջութիւնը, իմաստութիւնը եւ յանձնառութիւնը պէտք է ունենան վերանորոգուելու ու վերանորոգելու, վերակազմակերպուելու ու վերակազմակերպելու մեր հայեցակետերը, մեր համոզումները, մեր կառոյցները, մեր համայնքները եւ վերջապէս մեր ազգը, այնպիսի արժեքափերով, որոնք համահունչ են մեր գերագոյն իղծերուն ու արժեքներուն: Այլապէս, համաշխարհայինացած ներկայ աշխարհին մէջ պիտի մնանք առանձին միջազգային համայնքի լուսանցքին վրայ: Ըլլանք իրատես, ոչ յոռետես: Ըլլանք լայնահայեաց, ոչ ինքնակեղծ: Ըլլանք ներկային մէջ անցեալը եւ ներկան իրար շաղախող, ոչ ներկային մէջ անցեալը ապրող: Ըլլանք եղածը բարելաւող, ոչ եղածը պահող: Այս է վերակազմման ու վերակազմակերպման ճիշդ ճամբան:

6) Վեհափառ Տէր, բարդ է Սփիւռքի սահմանումը. ունինք դասական Սփիւռքը եւ նոր բայց անկազմակերպ, ցիր ու ցան Սփիւռքը: Այս ներսփիւռքեան հատուածներուն միջեւ աշխատանքը ինչպէ՞ս պիտի համակարգուի:

Սփիւռքը խառնաշփոթ վիճակ մը կը պարզէ՝ իր խայտաբղետ, գոյնզգոյն, աններդաշնակ ու ցիրուցան պատկերով: Զմոռնանք, որ ներկայ Սփիւռքը յառաջացած է երեք սփիւռքներէ.- ցեղասպանութենէն ճողոպրած հայորդիներէ գոյաւորուած սփիւռքը, որ հիմքը կը կազմէ ներկայ Սփիւռքին. Սովետական Միութենէն հեռացած հայորդիներէ կազմուած սփիւռքը եւ Հայաստանէն արտագաղթած հայորդիներէ գոյացած սփիւռքը: Երեք սփիւռքները պատմական տարբեր հոլովոյթի ենթակայ ըլլալով, տարբեր աւանդութիւններ, մօտեցումներ եւ փորձառութիւն ունին: Հասարակաց գիծերու առջնութիւն, տարբերութիւնները ակնյայտ են անոնց միջեւ՝ նոյնիսկ նոյն գաղութին մէջ: Հայաստանի վերանկախացումէն անելի քան 30 տարի- ներ անցած են, եւ փաստօրէն՝ երեք սփիւռքներու ներդաշնակումը կարելի չէ եղած: Սփիւռքի վերակազմակերպումի աշխատանքներու ընթացքին յատուկ կարեւորութիւն հարկ է տրուի այս երեւոյթին: Մեր հռչակագրին մէջ առա- ջարկած ենք, որ աշխատանքի մեքանիզմներ ճշդօրին ընդհանրացումներ է պարագայական քայլերէ խուսափելու համար, ինչպէս նաեւ՝ յստակ ժամանակացոյց: Իւրաքանչիւր կառոյց ի՞նչ պէտք է կատարէ իր ներքին վերակազմակերպումը եւ ապա տուեալ գաղութէն ներս գործող կառոյցներու միջեւ կատարուած աշխատանքներու համադրում ու ներդաշնակում հարկ է տեղի ունենայ՝ ճշդելով հասարակաց սկզբունքներ ու նպատակներ եւ պահելով իւրաքանչիւրին իւրայատկութիւնը:

Սփիւռքի Տարի

«Սփիւռքի Վերակազմակերպումը...

Շար. Էջ 05-Էս

Դարձեալ կը կրկնենք, սա բարդ, դժուար եւ զգայուն աշխատանք է: Ամեն բանէ առաջ պատասխանատուներ համոզուած պետք է ըլլան, թէ իրենց ղեկավարութեան յանձնուած կառույցը իրամայական կարիքը ունի վերարժեւորման, վերանորոգման ու վերակազմակերպման: Այս համոզումը պետք է դառնայ միջոց ոչ թէ վերակազմակերպումի աշխատանքներուն: Մթնոլորտի պատրաստութիւնը եւս կը նկատենք յոյժ կարեւոր: Սպասելի է, որ յառաջիկայ ամիսներուն այս գծով յօդուածներ գրուին, դասախօսութիւններ կազմակերպուին, քննարկումներ ու սեմինարներ տեղի ունենան, որպէսզի մեր թեմերը, կառույցները ու համայնքները խորապէս համոզուին, որ Սփիւռքի վերակազմակերպումը ու վերակենսաւորումը այլեւս դարձած է անյետաձգելի:

7) Իսկ պետութեան դերը ի՞նչ է: Նախապէս կը գումարուէին համահայկական համագումարներ Երեւանի մէջ, կը գործէր Սփիւռքի նախարարութիւնը, կային մասնագիտական համախմբումներ, մշակուած էր համահայկական հռչակագիր, աշխատանքներու ձեռնարկուած էին Համագաղային խորհուրդի կազմութեան համար, ուր ներկայացուած պիտի ըլլար Սփիւռքը՝ իր եկեղեցիներով, կուսակցութիւններով եւ միութիւններով: Պետութեան դերի անհրաժեշտութիւնը ինչպէ՞ս կը մեկնաբանէք:

Անհրաժեշտ է միշտ յիշեցնել, թէ Սփիւռքը ինքնանպաստակ չէ. ինչ որ Սփիւռքին կողմէ կը կատարուի, Հայաստանը, մեր ժողովուրդի պահանջատիրութիւնը եւ մեր ազգի գերագոյն իտելաները պետք է դառնան կիզակետը Սփիւռքի կեանքին, մտածողութեան ու գործին: Բնականաբար, Սփիւռքի վերակազմակերպումը պետք է կատարուի Սփիւռքին կողմէ: Սակայն Հայաստանը չի կրնար անտարբեր ըլլալ եւ սոսկ դիտողի դերին մէջ մնալ: Անհրաժեշտութեան պարագային հարկ է նաեւ Հայաստանի պետութեան եւ փորձագետներուն նեցուկը ունենալ: Եւ ճիշդ ատոր համար «Սփիւռքի Տարի»ի հռչակագրէն յատուկ նամակներով օրինակներ դրկեցինք Հայաստանի Նախագահ Արմեն Սարգսեանին, Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին, Արցախի Նախագահ Արայիկ Յարութեանին, Հայաստանի Ազգ. ժողովի Նախագահ Ալեն Սիմոնեանին, Արտաքին գործոց նախարար Արարատ Միրզոյեանին, ինչպէս նաեւ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Երուսաղէմի հայոց Պատրիարք Ամենապատիւ Ս. Նուրհան Արք. Մանուկեանին, Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարք Ամենապատիւ Ս. Սահակ Արք. Մաշայեանին, հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ Հոգեւոր Պետ Ամենապատիւ եւ Գերերջանիկ Ս. Ռաֆայէլ-Պետրոս ԻԱ. Հոգեւոր Տիրոջ եւ Միջին Արեւելքի Հայ Աւետարանական եկեղեցիներու Միութեան Նախագահ Վերապատուելի Մկրտիչ Գարակէօզեանին՝ հրաւիրելու, որ իրենց տեսակետները յայտնեն եւ մասնակցութիւն բերեն Սփիւռքի վերակազմակերպման աշխատանքներուն: Սփիւռքի վերակազմակերպումը համասփիւռքեան ճիգով պետք է ըլլայ. սակայն, ինչպէս ընդգծեցինք, համասփիւռքեան ծրագրումը, ճիգը, մտածողութիւնը ու մօտեցումը հարկ է որ դիտուին ու իրագործուին համահայկական շրջագծէն ներս: Մեր զանազան պատգամներուն ու գրութիւններուն մէջ կարեւորութեամբ անդրադարձած ենք համահայկական մտածողութեան մշակման ու գործակցութեան զարգացման: Ցարդ այս ուղղութեամբ անհրաժեշտ քայլերու չենք կրցած դիմել եւ ոչ ալ խորքային մօտեցումով յիշեալ նիւթը քննարկած: Փոքր ազգ ենք. իրաւունք չունինք Հայաստանը ձգելու իր վիճակին, Արցախը՝ իր վիճակին եւ Սփիւռքը՝ իր վիճակին: Առանձին գործելը մեզ իրարմէ պիտի հեռացնէ: Մենք զմեզ իրարու մօտեցնող օղակներու ամրացման կարիքը ունինք: Միութիւն չի նշանակեր միաձեւութիւն, այլ՝ մէկ ամբողջութեան ամրացում եւ տարբերութիւններու ներդաշնակում: Ահա թէ ինչու համասփիւռքեան մտածողութեան մշակումը ու գործակցութեան մեքանիզմներու զարգացումը, ի խնդիր համահայկական մտածողութեան մշակման ու գործակցութեան ամրապնդման, կը նկատենք առաջնահերթ:

8) Վեհափառ Տէր, «հզօր Հայաստան-հզօր Սփիւռք» տեսլականի մասին Ձեր գնահատականը տեղ գտած է Ձեր հռչակագրին մէջ: Այս տեսլականը կը կարծէ՞ք որ վերախմբատարողութեամբ է: Կան արձագանգներ, որ կ'ըսեն, թէ առանց անկախ պետականութեան մենք ունեցանք հզօր Սփիւռք. բայց շրջուած տեսութիւնը՝ հզօր Սփիւռքը կ'ենթադրէ հզօր Հայաստան աւելի ընկալելի կը ինչէ մանաւանդ յետ-պատերազմեան ներկայ իրավիճակի պայմանները նկատի ունենալով:

Այս մասին արդէն անդրադարձանք: Կրկնութեան գնով կ'ուզենք շեշտել, որ հզօր Սփիւռք կ'ենթադրէ հզօր Հայաստան, եւ՝ փոխադարձաբար: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք, իրարմէ անջատ իրականութիւններ չեն, ոչ ալ՝ մրցակից: Անհրաժեշտ է այս երեք իրականութիւնները տեսնել նոյն օղակի

մէջ, մէկ ամբողջութեան մէջ, յարգելով հանդերձ անոնց իւրայատկութիւնները, յստակեցնելով անոնց դերերը ու անոնց միջեւ կատարելով աշխատանքի բաժանում: Երեսուն տարիներու ընթացքին, փաստօրէն չկրցանք այս կետին հասնիլ, հակառակ այն իրողութեան, որ որոշ ճիգ կատարուեցաւ այս ուղղութեամբ: Օրինակ, Նախագահ Սերժ Սարգսեանի կողմէ համագաղային խորհուրդի մը կազմաւորման առաջին քայլը առնուեցաւ, բայց կարելի չեղաւ շարունակել: Հարկ է որ այս ուղղութեամբ աշխատանքները շարունակուին: Հայաստան-Սփիւռք համաժողովները դրական մթնոլորտ մը ստեղծեցին: Այս գծով անուրանալի է Սփիւռքի նախկին նախարարուհի Հրանուշ Յակոբեանին կարեւոր դերը: Յիշեալ հանդիպումները եւս չշարունակուեցան: Նկատի ունենալով Հայաստանի դիմագրաւած ներկայ մարտահրաւերները, մեր ժողովուրդի համախմբումը համագաղային օրակարգի մը շուրջ աւելի քան երբեք կը նկատենք առաջնահերթ: Այս մասին զանազան առիթներով արտայայտուած ենք: Ներկայիս Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնը, փաստօրէն, լճացած վիճակ մը կը պարզէ: Ան կարիքը ունի վերաշխուժացման, մասնաւորաբար 44-օրեայ պատերազմի ստեղծած անորոշութեան ու յուսահատութեան մթնոլորտին մէջ այս հանգրուանին:

9) Ձեր պատգամին մէջ կարմիր թելով կ'անցնի մեր կեանքի տարբեր ոլորտներուն մէջ նոր ոճ, նոր մարդուժ, նոր եղանակ ձեւաւորելու հրամայականը. բայց նաեւ՝ համագործակցութիւնը, ներդաշնակութիւնը, համասփիւռքեան եւ համահայկական օրակարգերու շուրջ համախմբուիլը: Դ՞էք կարծեք, Վեհափառ Տէր, որ այս բոլորը նաեւ նոր կառոյցներ կ'ենթադրեն. իսկ նորը ինչպէ՞ս պիտի ներդաշնակուի հինին հետ կամ ինչպէ՞ս պիտի փոխարինէ զայն:

Սփիւռքի համայնքներուն կեանքը ղեկավարողը, անոնց ամբողջականութիւնը պահպանողը, ինքնութիւնը երաշխաւորողը մեր կառոյցներն են: Երբ կառոյցները զօրեղ են ու կազմակերպ՝ համայնքը կը դառնայ զօրեղ ու կազմակերպ: Ահա թէ ինչու Մեր կարծիքով Սփիւռքի վերակազմակերպումի գործընթացին մէջ առանցքային դեր վերապահուած է կառոյցներուն: Անոնց բարեկարգումը ու վերակազմակերպումը առանցքը, ուղեցոյցը ու միջոցը պիտի դառնան գաղութի կեանքին վերաշխուժացման: Ըլլանք իրապաշտ: Այլեւս մեր երիտասարդները չեն կրնար ներկայ կեանքի պայմաններուն ու իրականութիւններուն ոչ-հաղորդ, ներկայ կեանքի մտահոգութիւններէն ու առաջնահերթութիւններէն հեռու, ներկայի մէջ անցեալը ապրող կառոյցներու մաս կազմել: Պահ մը դիտեցէք ձեր շրջապատը: Մեր կառոյցները սկսած են պարպուիլ եւ լուսանցքայնանալ: Հեռու մնանք ամէն բան վարդազոյն տեսնելու վնասաբեր մօտեցումներէ: Ի՞նչ կ'արժէ շէնքերու, կանոնագրութիւններու, օրակարգերու, այլ խօսքով հինին կառչած մնալ, երբ մեր երիտասարդութիւնը կը հեռանայ մեզմէ: Անցեալէն ժառանգուած աւանդութիւններու ու արժեքներու մեր հաւատարմութիւնը կը դառնայ տեսական, երբ մեր շուրջը դատարկութիւն տիրէ: Եկեղեցին ժողովուրդն է, ոչ սոսկ ծեսն ու հոգեւորականը. պետութիւնը ժողովուրդն է, ոչ սոսկ իշխանութիւնն ու սահմանադրութիւնը. կառոյցը ժողովուրդն է, ոչ սոսկ ղեկավարութիւնը ու կանոնագրութիւնը: Մենք ժողովուրդը պիտի պահենք, համախմբուինք, կազմակերպենք, կենսաւորենք ու հզօրացնենք, եւ եկեղեցին, պետութիւնը ու կառոյցը պետք է ծրագրեն, գործեն ու ծառայեն ի սպաս ժողովուրդին: Սփիւռքի մէջ մեր կառոյցները հրաշալի դեր կատարեցին հայապահպան իմաստով: Սակայն հայապահպանումը ուրիշէն հեռու ըլլալը չէ այսօր, որովհետեւ ուրիշը մօտեցած է մեզի, նոյնիսկ մեր ընտանիքին մաս կը կազմէ: Հայապահպանումը ուրիշէն տարբեր ըլլալն է եւ այդ տարբերութիւնը մեր մէջ կազմաւորողը ու արմատացնողը եկեղեցին է, դպրոցն է, ակումբն է: Այսօր չենք կրնար մեր կառոյցներէն ներս բանտարկել մեր երիտասարդութիւնը, միայն հինը պահելով անոնց հայութիւն ներարկել: Երիտասարդութեան մէկ կարեւոր մասը հեռու է մեր կառոյցներէն եւ նոյնիսկ՝ մեր հաւաքական կեանքէն: Հետեւաբար, մեր մօտեցումները պետք է ըլլան տարբեր: Տարբեր ըլլալ չի նշանակեր հինը մոռնալ, անցեալին հակադրուիլ. այլ մեր մտածումները, առաջնահերթութիւնները, գործելակերպերը վերանորոգել՝ զանոնք դարձնելով համահունչ ներկայ պայմաններուն, կարիքներուն եւ սպասումներուն: «Սփիւռքի Տարի»ն արթնութեան կոչ մըն է եւ հրաւեր՝ վերանորոգման ու վերակազմակերպման:

Շնորհակալութիւն, Վեհափառ Տէր, որ աւանդութեան համաձայն, այս տարի եւս համայն հայ ժողովուրդին փոխանցեցիք հայ կեանքին մտահոգութիւններուն, դժուարութիւններուն ու մարտահրաւերներուն առնչուած Ձեր պատկերացումները, ցուցումները, սպասումներն ու պատգամը: «Սփիւռքի Տարի» Ձեր Հայրապետական հռչակագիրը անկիւնադարձային փաստաթուղթ մըն է եւ կարեւոր նախաբան՝ 2022 տարին սկսելու Սփիւռքի վերակազմակերպչական աշխատանքներու մեկնարկով: Դարձեալ շնորհակալութիւն, Վեհափառ Տէր:

Յեկելը Կախուածութեան Մասին

ՊԻԱՆՔԱ ՍԱՐԸԱՍԼԱՆ

Արդեօք ի՞նչ կ'ըլլար, եթէ մեր ամենափոքրահասակ անդամները իրարու եւ մեր մոլորակի նկատմամբ լուսաբանուէին 1800-ականներու սկիզբին ապրած փիլիսոփայի մը կողմէ: Կրնայ տարօրինակ թուիլ, որ տասնամեակներ առաջ, գերմանական դասական փիլիսոփայութեան կարկառուն ներկայացուցիչներէն ճորճ Վիլհելմ Ֆրիտրիխ Յեկել շատ բան պատմած է մեր կեանքի մասին: Թէեւ Յեկել քաջ կը գիտակցեր, որ երբեմն մենք մեզ կը զգանք՝ որպէս բոլորովին առանձին եւ իր նմաններէն անջատուած էակ, սակայն ան ցոյց կու տայ, որ այդպէս չենք: Յեկելի խօսքով՝ բանականութեամբ օժտուած էակները երբեք առանձին չեն կրնար ըլլալ, քանի որ անոնք փոխկապակցուած են եւ իսկապէս չեն կրնար գոյատեւել առանց իրենց նմաններուն: Այնուամենայնիւ, Յեկել այս մասին կ'ըսէ. «Միայն որպէս ընկերային էակ՝ ես կրնամ մտածել ինքս իմ վրայ: Զանի տակաւին ուրիշներու հետ կը հանդիպիմ՝ հնարաւորութիւն ունիմ ինքնագիտակցութիւն ունենալու»:

Յեկել կը քննարկէ ողբերգական տեսարան մը, ուր մարդ մը կը փորձէ ոչնչացնել միւսը, իսկ յետոյ մէկ այլ ընդլայնուած տեսարան, ուր մարդ մը կը փորձէ տիրել միւսին:

Այս գնահատականէն կը բխի, որ կործանումն ու գերիշխանութիւնը այնքան ալ լաւ «չեն աշխատիր»: Այս ձեւերու ձախողման պատճառներէն մէկը այն է, որ անոնք կը ձգտին ժխտել թէ՛ ընկերային «փոխկախիտութիւնը» եւ թէ փոխադարձ էթիքական պարտաւորութիւնները: Եթէ անոնցմէ մէկը կրնայ ոչնչացուիլ, միւսը նոյնպէս կրնայ ոչնչացուիլ, այնպէս որ այս հասկացութիւններու ճակատագրերը այս առումով փոխկապակցուած են եւ ոչնչացման այս ռազմավարութիւնը երկուքն ալ անխուսափելիօրէն վտանգի տակ կը դնէ: Սակայն այստեղ ալ ինքնաճանաչման խնդիր կը յառաջանայ. անձը չի կրնար որոշ գիտելիք ունենալ իր մասին, քանի դեռ անոր գոյութիւնը չէ ընդունուած ուրիշի մը կողմէ: Դիտելաբար, մենք կը սխալինք, եթէ կը կարծենք, որ մենք կրնանք ճանչնալ մենք զմեզ՝ հեռանալով ընկերային աշխարհէ եւ «շրջելով» մեր մէջ, քանի որ միայն ընկերային աշխարհի համատեքստին մէջ է, որ մենք կրնանք վստահութեան հասնիլ մեր մասին: Միայն այն ժամանակ է, որ մենք կը դառնանք կենդանի եւ ընկերային ու հնարաւորութիւն կ'ունենանք ճանչնալու մենք մեզ եւ երբ ճանչնանք մենք մեզ, իսկապէս կը հասկանանք, թէ ինչպէս կախեալ ենք ուրիշներէն եւ մեր գոյութեան զգայական պայմաններէն: Այսպէսով, աշխարհը կը յայտնուի՝ որպէս կենդանի ու ընկերային գործընթացներու ցանց:

«Երբ մենք կը ճանչնանք մեզ, մենք իրականութեան մէջ կը հասկնանք, թէ ինչպէս կախեալ ենք ուրիշներէ»: Այս խօսքով կը սորվինք բարոյական դաս. իմ կեանքը երբեք միայն իմը չէ, քանի որ այն կը պատկանի՝ ա) կենդանի գործընթացներուն, որոնք կը գերազանցեն եւ կը պահպանեն ինձ եւ բ) այլ կեանքերուն, այսինքն՝ բոլոր միւս կենդանիներուն: Սա կը նշանակէ, որ ես չեմ կրնար ոչնչացնել ուրիշի մը կեանքը՝ առանց յարձակելու կենդանի գործընթացներու վրայ, որոնց մէկ մասը կը կազմէ ես: Այլ խօսքով, երբ ես

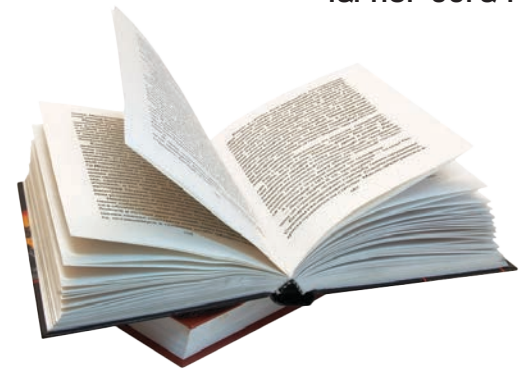

կը կործանեմ ուրիշի մը կեանքը, իրականութեան մէջ կը կործանեմ իմ կեանքը: Սա չի նշանակէր, որ դէպքի միակ յանցագործը «ես» եմ. այսինքն կ'ըսեմ, որ որպէս կենդանի էակ՝ ինձի համար այլ կենդանի էակներէն լիովին բաժնուելու միջոց չկայ: Այս կենդանի «socius»-ի գաղափարականը ողջամիտ փաստարկ մըն է առանց բռնութեան աշխարհի մը հաստատման համար: Միայն այն ժամանակ, երբ մենք կը սորվինք հեռանալ բռնութենէն, կը բացայայտուին ընկերային կապերը, որոնք կը սահմանեն մեր կեանքը: Գիտակցելով, որ բռնութիւնը չ'աշխատիր, սա սկիզբ կը դնէ էթիքական պարտաւորութիւններու ըմբռնման, որ անհրաժեշտ է մեզի եւ ուրիշները կենդանի պահելու միջոց գտնելու համար՝ անկախ մեր միջեւ հակամարտութիւններէն: Յեկել հաշուի կ'առնէ զայրացած եւ կործանարար յարաբերութիւնները, ինչպէս նաեւ ընկերային գերիշխանութեան մահացու հնարքը, ան կը հասկնայ զայրոյթը անհատի մը, որ չ'ուզէր, թէ որեւէ մէկը իրեն նման կամ հաւասար ըլլայ: Այս իրավիճակին մէջ՝ Յեկել մեզ կ'առաջնորդէ հասկնալու, որ մենք չենք կրնար ոչնչացնել մէկ ուրիշը՝ առանց մենք մեզ օտարելու եւ որ մենք չենք կրնար տիրել մէկ ուրիշի՝ առանց կորսնցնելու ընկերային հաւասարութեան «հետքը», որ մեր երկուքն ալ կը սահմանէ որպէս իտեալներ: Այս իրավիճակին մէջ, երբ կը բացառուի միւսը ոչնչացնելու կամ անոր վրայ տիրելու հնարաւորութիւնը, ես կը հասկնամ, թէ կախեալ եմ իմ նմանէն, որ կախեալ է ինձմէ եւ որ իմ կեանքը կախեալ է ուրիշի մը կեանքէն: Յեկելի մասին իմ ընթերցանութեան արդիւնքին ես կ'ընդունիմ, որ կախեալ եմ մէկ ուրիշէն, որ կախեալ է ինձմէ եւ որ մենք երկուքս ալ կապուած ենք կենդանի աշխարհի հետ: Այս ընդունումը կը լուսաւորէ մեր ընկերային կարգավիճակը՝ որպէս կենդանի էակներ, մեր մարմնական կապուածութիւնը իրարու նկատմամբ եւ փոխադարձ բարոյագիտական պարտաւորութեան զգացումը: Այս ընդունումը նաեւ մեզի համար անհրաժեշտութիւն է՝ ապահովելու աշխարհի շարունակականութիւնը, որ մեր կեանքը կը դարձնէ օրինական ու պատշաճ:

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Կռիւներում ընկան նրանք,
Ամեն մէկը՝ մի տան ճրագ,
Ամեն մէկը՝ մի մօր որդի,
Ամեն մէկը՝ մի աղջկայ
Երագանքը անապական,
Կնոջ՝ սերը, հոր՝ ապագան...
Ամեն մէկը՝ անգիր մի վէպ,
Ամեն մէկը անգին մի կեանք...

ՊԱՐՈՅՐ ՍԵՒԱԿ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ

25 2022 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Կրկ Երկ Երք Չրք Յնգ Ուրք Շրք

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ԱՇՈՏ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ
(1929 – 1997)
«Երկրային սեր»

Հայկական Լուրեր

Արմեն Սարգսեան Հրաժարական Տուած Է...

Սկիզբը Էջ 01

Մենք կ'ապրինք իւրատեսակ իրականութեան մէջ, իրականութիւն, ուր Նախագահը չի կրնար ազդել պատերազմին եւ խաղաղութեան վերաբերող հարցերուն վրայ:

Իրականութիւն, երբ ան չի կրնար արգելք կիրառել այն օրէնքներուն վրայ, որոնք կը համարէ պետութեան եւ ժողովուրդին համար ոչ նպատակայարմար: Իրականութիւն, երբ Նախագահի հնարաւորութիւնները կ'ընկալուին ոչ թէ որպէս առաւելութիւն պետութեան համար, այլ՝ տարբեր քաղաքական խումբերու կողմէ կը դիտարկուին իբրեւ իրենց սպառնացող վտանգ:

Իրականութիւն, ուր Նախագահը իր ներուժի գերակշիռ մասը չի կրնար օգտագործել ի նպաստ համակարգային ներքին եւ արտաքին քաղաքական խնդիրներու լուծման:

Իրականութիւն, ուր աշխարհը կը գտնուի մշտական անկարգութեան գօտիին վրայ, սակայն Նախագահը սահմանադրական գործիք չունի՝ օգնելու իր երկրին:

Իրականութիւն, ուր պետութեան գլուխը եւ երբեմն նաեւ անոր ընտանիքը թիրախ կը դառնան տարբեր քաղաքական խմբաւորումներու կողմէ: Վերջիններս այնքան ալ հետաքրքրուած չեն նախագահական հիմնարկին կողմէ ի շահ երկրի իրականացուած ձեռքբերումներով, որքան իմ անցեալով, դաւադրութեան զանազան տեսութիւններով ու միջոցով: Իմ անձի հանդէպ այդ «մտահոգուածութիւնը» դուրս կու գայ նաեւ բարոյականութեան սահմաններէն՝ վերջնական արդիւնքով ուղղակիօրէն բացասաբար ազդելով առողջութեան վրայ:

Ես շատ երկար մտածած եմ եւ որոշած եմ ձօն չորս տարի աշխոյժ աշխատել՝ ետք հրաժարական տալ Հանրապետութեան նախագահի պաշտօնէն:

Այդ որոշումը բացարձակապէս զգացական չէ եւ կը բխի որոշակի տրամաբանութենէ:

Նախագահը չունի անհրաժեշտ գործիքներ՝ երկրի եւ ազգի համար ներկայ բարդ ժամանակներուն ազդելու ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան արմատական գործընթացներուն վրայ:

Մեր պետութեան համար այս բարդ փուլին, երբ անհրաժեշտ է համազգային միասնութիւն, նախագահական հիմնարկը պետք չէ դառնայ բամբասանքներու եւ դաւադրութեան տեսութիւններու թիրախ՝ ատով իսկ շեղելով հասարակութեան ուշադրութիւնը կարեւորագոյն խնդիրներէն:

Այսօր, ինչպէս երբեք, անհրաժեշտ են իմաստայից, խոր մտածուած, կշռադատուած եւ բովանդակայից գործողութիւններ: Այլապէս մենք՝ որք աշխարհի հայրութիւնը, չենք հասնիր մեր առաքելութեան նպատակին եւ կը յայտնուինք պատմութեան լուսանցքին մէջ:

Մենք այլեւս սխալելու իրաւունք չունինք:

Աւարտին կ'ուզեմ առանձնակի երախտագիտութիւն յայտնել մեր քաղաքացիներուն եւ Սփիւռքի մեր հայրենակիցներուն՝ երկրի համար այս բարդ ժամանակներուն հաստատակամութիւն, տոկոսութիւն, համբերատարութիւն եւ արիւնքիւն ցուցաբերելու համար:

Առանձնայատուկ շնորհակալութիւն մեր քաջարի բանակի զինուորներուն եւ սպաներուն, խոնարհումս մեր Հայրենիքի համար իրենց կեանքը զոհաբերած հերոսներու ընտանիքներուն:

Շնորհակալ եմ նաեւ Հանրապետութեան նախագահի աշխատակազմի բոլոր աշխատակիցներուն եւ պետական կառոյցներու իմ գործընկերներուն՝ համատեղ արդիւնաւետ աշխատանքի համար:

ԳՐԱԴՈՒԱԾ ՕՐ

ԹԵՔԷԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԼԻԲՐԱՆԱՆԻ ՏԵՂԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

21 Փետրուար 2022

Արամ Ա. Կաթողիկոսի Հռչակած Սփիւռքի Տարուան Առիթով

«Մշակոյթի Դերը Սփիւռքի Հայապահպանման Գործին Մէջ»

Մարզական

ՀԲԸՄ-ՅԵԸ-ի Տղոց եւ Աղջկանց 18ԷՆ վար Լիբանանի Պասքեթպոլի Տարիքային Ախոյեանութեան Բ. Փուլի Պատուաբեր Յաղթանակները

Կիրակի 23 Յունուար 2022-ին «Զահրապա»-ի մարզադաշտին վրայ ընթացք առաւ Լիբանանի Պասքեթպոլի Ֆետերասիոնի կազմակերպած 18 տարեկանէն վար տղոց եւ աղջկանց տարիքային ախոյանութեան Բ. Փուլի մրցաշարքերը:

Ա. խաղը սկսաւ՝ ՀԲԸՄ-ՅԵԸ Անդրանիկ Սին Էլ Ֆիլի աղջանց խումբով ընդէմ Ռիատիի, որ աւարտեցաւ 57-30 յաղթանակով, իսկ ՅԵԸ Անդրանիկ Անթիլիասի տղոց խումբը ընդէմ Animation (M13)-ի որ աւարտեցաւ 84-51 յաղթանակով:

Վերոնշեալ մրցաշարքին MVP լաւագոյն խաղցողի տիտղոսին արժանացաւ աղջկանց խումբէն մարզիկ՝ Էլիզա Խուրի, իսկ տղոցմէ՝ Ալպեր Մարուն: Այս առիթով ջերմապէս կը շնորհաւորենք զոյգ խումբերուն մարզիչներն ու վարչական պատասխանատուները, մաղթելով անոնց նորանոր նուաճումներ ապագայ մրցումներուն:

Դաւանելով ռամկավար եւ ազատական սկզբունքներ, կը հաւատանք բազմակարծութեան եւ ազատ խօսքի իրաւունքի: Հետեւաբար՝ թերթիս մէջ հրատարակուած գրութիւնները անպայման չեն արտայայտեր խմբագրութեանս տեսակետը: Կամքէ անկախ սպորդած վրիպակներու պարագային, կ'ապաւինինք յօդուածագիրներուն եւ մեր ընթերցողներուն ներողամտութեան: